

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра **_Фінансового менеджменту та фондового ринку**

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності
072 Фінанси, банківська справа та страхування

освітньо-професійна програма
Фінанси, фінансовий менеджмент та страхування

на тему: «Управління фінансовими ресурсами
комерційного банку»

Виконавець:

студент ЦЗВФН

Ухожанський Михайло Валерійович

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Лапіна Ірина Сергіївна

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Враховуючи складну глобальну ситуацію, яка включає наслідки впливу коронакризи та військову агресію з боку Росії, вкрай важливо, щоб вітчизняна банківська система продовжувала ефективно функціонувати. Банкротство комерційних банків може мати серйозні наслідки для економіки, яку вони обслуговують. Тому для банків надзвичайно важливим є ефективне формування та управління своїми фінансовими ресурсами. Ці ресурси життєво важливі для роботи банку, для його прибутковості, ліквідності та збереження довіри з боку клієнтів. Надаючи фінансові ресурси, банки можуть краще задовольняти фінансові потреби як фізичних, так і юридичних осіб. Підтримка банківських установ базується як на власних, так і на залучених коштах. Виявлення та аналіз факторів, які негативно впливають на формування цих ресурсів, має вирішальне значення. Тому важливою є комплексна розробка теоретико-методологічних підходів, що досліджують сутність, класифікацію та управління фінансовими ресурсами банку. Вирішення цих питань є актуальною проблемою сучасної банківської діяльності в Україні.

Виникнення цих конкретних викликів поставило науковців перед необхідністю розробки ефективних моделей управління фінансовими ресурсами банків. Проблема забезпечення фінансовими ресурсами комерційних банків присвячено численні наукові праці як вітчизняних, так і зарубіжних вчених. До відомих авторів у цій галузі належать Г. Азаренкова, Т. Андрейків, Л. Васюренко, Е. Гілл, В. Волкова, О. Дзюблюк, О. Зарубий, С. Коваль, Л. Кузнецова, О. Кириченко, Р. Коттер, В. Міщенко, А. Мороз, У. Росола, М. Савлук, П. Роуз, Т. Томарович та ін.

Враховуючи глобальну фінансову нестабільність і виклики всередині вітчизняної банківської системи, існує потреба в подальшому дослідженні управління фінансовими ресурсами в банках. Важливим є критичний аналіз традиційних підходів до організації фінансових ресурсів, механізмів їх формування та державної політики щодо банківського регулювання та страхування вкладів. Крім того, великого значення набуло проведення комплексного дослідження методів формування ресурсів у вітчизняних банках під час воєнного стану. Це дослідження спрямоване на виявлення факторів, які негативно впливають на ресурсне забезпечення банків, і розробку стратегій для подолання проблем в управлінні фінансовими ресурсами банківських установ.

Актуальність вирішення науково-практичних завдань, пов'язаних з управлінням фінансовими ресурсами вітчизняних банків, вплинула на вибір теми кваліфікаційної роботи, а також на її структуру, мету та завдання.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних та практичних засад управління фінансовими ресурсами комерційних банків та розробка, на цій основі, рекомендацій щодо підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами банківських установ України.

Завдання дослідження:

- 1) 1) дослідити економічну сутність фінансових ресурсів комерційного банку;
- 2) розглянути основні складові системи управління фінансовими ресурсами комерційного банку;
- 3) розглянути методи оцінки фінансових ресурсів комерційного банку;
- 4) проаналізувати фінансово-економічну діяльність комерційного банку АТ «ТАСКОМБАНК» та оцінити його місце на ринку банківських послуг;
- 5) дослідити особливості залучення фінансових ресурсів комерційного банку АТ «ТАСКОМБАНК»;
- 6) проаналізувати ефективність управління фінансовими ресурсами комерційного банку АТ «ТАСКОМБАНК»;
- 7) використати методи регресійного аналізу для прогнозування фінансових ресурсів комерційного банку АТ «ТАСКОМБАНК»;
- 8) визначити напрями вдосконалення управління фінансовими ресурсами комерційного банку АТ «ТАСКОМБАНК».

Об'єктом дослідження є процеси управління фінансовими ресурсами комерційних банків в умовах нестабільності фінансового ринку.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні засади управління фінансовими ресурсами комерційними банками України та розробка пропозицій щодо формування ефективної системи управління ними.

Методи дослідження. У кваліфікаційній роботі використано поєднання загальнонаукових і спеціальних методів дослідження. А саме: такі методи, як теоретичне узагальнення та порівняння були застосовані для дослідження економічної сутності поняття «фінансові ресурси банку». Аналіз та синтез використовувався при аналізі та узагальненні фінансових ресурсів комерційного банку, оцінки його фінансово-економічного стану, а також виявлення факторів, що впливають на формування його фінансових ресурсів. Абстрактно-логічний метод використовувався для визначення стратегії вдосконалення управління фінансовими ресурсами банківської установи. При оформленні вступу та висновків кваліфікаційної роботи застосовано метод теоретичного узагальнення.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти, що регулюють формування фінансових ресурсів банків, офіційні аналітичні матеріали Національного банку України та АТ «ТАСКОМБАНК», наукові дослідження та публікації науковців, інші актуальні джерела, присвячені управлінню фінансовими ресурсами в комерційних банків.

Структура та обсяг роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, що налічує 43 найменування, 2 додатків. Основний текст кваліфікаційної роботи викладено на 85 сторінках комп'ютерного тексту без додатків. Робота містить 14 таблиць та 12 рисунків..

Публікації. Окремі результати дослідження доповідалися на VIII Студентській науково-практичній конференції факультету фінансів та банківської справи ОНЕУ «Стабілізація фінансово-економічної системи

України» (квітень, 2024 р.). Тема доповіді – «Основні напрями зростання прибутковості діяльності фінансової установи».

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретичні основи управління фінансовими ресурсами комерційного банку»* визначено економічну сутність фінансових ресурсів комерційного банку. Охарактеризовані складові системи управління фінансовими ресурсами комерційного банку. Визначені методи оцінки фінансових ресурсів комерційного банку

У другому розділі *«Оцінка ефективності управління фінансовими ресурсами комерційного банку АТ «ТАСКОМБАНК»* охарактеризована діяльність комерційного банку АТ «ТАСКОМБАНК» на ринку банківських послуг України. Проведено аналіз ресурсної бази банку АТ «ТАСКОМБАНК». Досліджені особливості формування фінансових ресурсів комерційного банку та проведена оцінка їх ефективності.

У третьому розділі *«Напрями вдосконалення управління фінансовими ресурсами комерційного банку АТ «ТАСКОМБАНК»* розглядаються можливості застосування методів регресійного аналізу щодо прогнозування фінансових ресурсів АТ «ТАСКОМБАНК». Також надані основні рекомендації забезпечення ефективного управління фінансовими ресурсами комерційного банку АТ «ТАСКОМБАНК».

ВИСНОВКИ

Дослідження, проведене в кваліфікаційній роботі, пропонує як теоретичні висновки, так і практичні рекомендації щодо вирішення проблем, пов'язаних із управлінням фінансовими ресурсами у комерційних банках.

1. Проаналізувавши різні концептуальні підходи до визначення терміну «фінансові ресурси банку», висунуті вітчизняними вченими, стає очевидним, що на сьогоднішній день загальноприйнятого визначення не існує. Виходячи з проведеного аналізу, пропонуємо розуміти поняття фінансових ресурсів банку як комплексну сукупність грошових і негрошових активів, якими володіє та використовує банківська установа (як через власність, так і через тимчасове запозичення) для підтримки своєї різноманітної діяльності, у тому числі підтримання ліквідності, отримання прибутку, посилення позицій на ринку та розвиток інфраструктури. На відміну від існуючих, це визначення фінансових ресурсів комерційного банку є більш комплексним і враховує такі фактори, як мета використання, джерела формування, права користування та матеріальне представлення фінансових відносин.

2. Початок діяльності будь-якої фінансової установи починається зі створення бази ресурсів, що складається в основному з власного капіталу банку. Цей капітал являє собою частину фінансових активів, якими володіє банк і є основою для його операцій. Крім того, банк акумулює кошти, які втілюють його зобов'язання як перед власниками, так і перед кредиторами, становлячи решту його фінансових ресурсів. Ці кошти знаходяться під контролем банку і можуть бути використані на його розсуд для отримання прибутку та сприяння майбутньому розширенню банку.

3. Основним джерелом фінансових ресурсів для банків є кошти, які вони залучають і позичають, які значно перевищують їхній власний капітал і не є власністю самого банку. Це означає, що у разі невиконання банком своїх зобов'язань перед суб'єктами господарювання, він повинен покривати всі збитки за рахунок власних коштів. Ця частина ресурсної бази банків має потенціал для створення значних відтоків і припливів коштів у банківській установі, що дозволяє банкам брати активну участь у операційній діяльності та отримувати прибуток.

4. Дослідження проводилося на основі даних АТ «ТАСКОМБАНК» — сучасного та багатoproфільного банку в Україні, який пропонує широкий вибір банківських послуг у фінансовому секторі країни.

Станом на 1 січня 2024 року АТ «ТАСКОМБАНК» посідав 16 місце серед 63 банків України за розміром чистих активів. У 2023 році банк зафіксував доходи у розмірі 6328 млн. грн., що на 2924 млн. грн. або 85,90% більше порівняно з доходом 2020 року в 3404 млн. грн. Більшість доходів, 79,35%, сформовано за рахунок процентних доходів у сумі 5021 млн. грн., тоді як комісійні доходи склали 13,95% від загальної суми доходів і склали 883 млн. грн. Часта всіх інших доходів складала 6,70% від загальних доходів банку у 2023 році. Що стосується витрат, то банк здійснював витрати на загальну суму 6265 млн. грн. у 2023 році, що відображає зростання на 3242 млн. грн. порівняно з 2020 роком, початком аналізованого періоду. У підсумку прибуток банку за 2023 рік склав 631 млн. грн, зменшившись порівняно з прибутком 2020 року на 318 млн. грн. або 83%.

5. На основі проведеного аналізу можна визначити, що з 2020 по 2023 рік банк зазнав значного розширення своєї діяльності. Про це свідчить значне зростання загальної суми балансу, яка зросла на 43,87%. Зокрема, зобов'язання зросли на 47,49%, а власний капітал – на 16,34%. Варто зазначити, що більшу частину пасивів банку, понад 90% складають його зобов'язання.

На протязі аналізованого періоду банк переважно накопичував зобов'язання за рахунок депозитів клієнтів. АТ «ТАСКОМБАНК» приділяє значну увагу залученню коштів через депозитні рахунки. Основна увага приділяється залученню коштів на строкові рахунки, оскільки ці кошти можна максимально використати для кредитної та інвестиційної діяльності. Значний вплив на конкуренцію мають як цінові методи (процентні ставки), так і нецінові методи (різноманітність депозитних послуг, наявність додаткових послуг, оперативність і якість обслуговування тощо).

6. Рівень капіталізації виступає як основний фактор, який впливає на фінансовий стан і майбутні перспективи банку. Отже, АТ «ТАСКОМБАНК» надає першочергове завдання покращенню та підвищенню якості капіталу, щоб гарантувати як фінансову стабільність, так і стає зростання.

Якість і стабільність ресурсної бази АТ «ТАСКОМБАНК» відіграють важливу роль у забезпеченні фінансової стабільності та ефективності діяльності банку. Вирішальне значення має оптимальний баланс між статутним капіталом, резервним фондом, коштами суб'єктів господарювання, депозитами населення, субординованим боргом, міжбанківськими кредитами. Аналізуючи використання фінансових ресурсів банку, видно, що банк ефективно використовував платні ресурси та загальні ресурси. Проте наприкінці аналізованого періоду спостерігається тривожна негативна тенденція зі зниженням цих показників.

7. Використовуючи методи регресійного аналізу разом із офісним програмним забезпеченням Excel, ми провели аналіз, щоб перевірити рівень чутливості та визначити формульну залежність між рентабельністю активів банку та розміром депозитного та кредитного портфелів. Провівши розрахунки, ми отримали прогнозований індекс прибутковості активів для банку в 2024 році, який становить 0,074%. Це свідчить про те, що при скороченні кредитного портфеля банку та збільшенні депозитних зобов'язань існує ймовірність зниження дохідності активів банку до 0,074%.

8. Проведений теоретичний та практичний аналіз показав, що комерційні банки в Україні повинні активно застосовувати різні стратегії залучення фінансових ресурсів, щоб підтримувати ефективні операції. Основними напрямками розширення ресурсної бази українських банків є: сприяння зростанню як короткострокового, так і довгострокового банківського кредитування; збільшення капіталу; проведення гнучкої цінової політики, що передбачає різні процентні ставки для окремих клієнтів; удосконалення системи банківського моніторингу; оптимізація використання наявних ресурсів банку для різноманітних проектів вітчизняного підприємства; сприяння розвитку сучасних додаткових банківських послуг, таких як Інтернет-банкінг, та підвищення якості обслуговування клієнтів.

Реалізуючи політику формування ресурсів, АТ «ТАСКОМБАНК» має розглянути можливість зосередитися на наступних напрямках для розширення масштабів діяльності. З метою підвищення довіри вкладників до банківських установ, залучення більших обсягів ресурсів, подолання наслідків економічної кризи та підвищення загальної ефективності як окремого банку, так і банківської системи в цілому, є кілька напрямків, які можна реалізувати. Це розширення клієнтської бази та підтримка постійної клієнттури, залучення власників малого бізнесу як потенційних власників депозитних рахунків, створення комплексної бази даних для управління клієнтською інформацією, диверсифікація асортименту пропонованих продуктів і послуг, впровадження інноваційних маркетингових методів для просування банківських продуктів, а також мінімізація витрат на придбання банківських ресурсів.

Ефективність управління фінансовими ресурсами банку має вирішальне значення для підвищення обсягу та якості залучених коштів. Для вирішення цього у кваліфікаційній роботі запропонована система управління фінансовими ресурсами АТ «ТАСКОМБАНК». Реалізація цієї системи дозволить банку ефективно використовувати свої фінансові ресурси, максимізувати прибутковість та ефективність, підтримувати оптимальний рівень ліквідності та платоспроможності, оперативно адаптувати стратегію управління ресурсами до мінливих економічних умов.

Таким чином, стратегічно вирішуючи всі ці сфери, комерційні банки можуть ефективно організувати свою діяльність і забезпечити необхідні фінансові ресурси для успіху.

АНОТАЦІЯ

Ухожанський М. В. «Управління фінансовими ресурсами комерційного банку»

кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності
«072 Фінанси, банківська справа та страхування» за освітньо-професійною
програмою Фінанси, фінансовий менеджмент та страхування
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2024 рік

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з трьох розділів. Об'єктом є процеси управління фінансовими ресурсами комерційних банків в умовах нестабільності фінансового ринку. Предметом є теоретичні та практичні засади управління фінансовими ресурсами комерційними банками України та розробка пропозицій щодо формування ефективної системи управління ними.

У роботі розглядаються теоретичні основи та особливості управління фінансовими ресурсами комерційного банку. Проведено аналіз основних показників діяльності банку АТ «ТАСКОМБАНК» та визначена його місце на ринку банківських послуг. Досліджені особливості управління фінансовими ресурсами банку та проведено оцінку ефективності їх використання комерційним банком АТ «ТАСКОМБАНК».

В третьому розділі розглядаються основні напрями вдосконалення управління фінансовими ресурсами комерційного банку АТ «ТАСКОМБАНК»

Ключові слова: комерційний банк, ресурсна база, фінансові ресурси, власний капітал, депозитні ресурси, депозити, депозитна політика, залучені ресурси, клієнтська база.

ANNOTATION

Ukhozanskyi M. "Management of financial resources of a commercial bank"

qualification work for a bachelor's degree in the specialty
"072 Finance, Banking and Insurance" under the educational and professional program
Finance, Financial Management and Insurance
Odesa National Economic University
Odesa, 2024

The bachelor's qualification work consists of three sections. The object is the processes of managing financial resources of commercial banks in conditions of financial market instability. The subject is the theoretical and practical principles of financial resources management by commercial banks of Ukraine and the development of proposals for the formation of an effective system of their management.

The work examines the theoretical foundations and features of the management of financial resources of a commercial bank. An analysis of the main performance indicators of the JSC TASKOMBANK bank was carried out and its place in the market of banking services was determined. Peculiarities of the management of the bank's financial resources were studied and the effectiveness of their use by the commercial bank JSC TASKOMBANK was evaluated.

In the third section, the main directions of improving the management of financial resources of the commercial bank TASKOMBANK JSC are considered.

Key words: commercial bank, resource base, financial resources, equity, deposit resources, deposits, deposit policy, attracted resources, customer base.